СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 131. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 8-го червня 1938. — No. 131. Jersey City, N. J., Wednesday, June 8, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИЦІ ПОТРІБНО БІЛЬШЕ НАУКИ — КАЖЕ ПРОФЕСОР

БОСТОН. — На закінченні шкільного року виголосив президент технольогічного іституту стейту Масачусетс, д-р Карль Комптон, промову, в якій сказав, що, не звертаючи уваги на велику скількість американських університетів і студентів, Америці потрібно значно більше науки, але такої, щоб її можна було примінювати в політиці й економіці. Бо тільки правдива наука може двигнути Америку з того дивного положення, в якім ніби ми маємо все, а проте люди через безробіття бідують. Америки не врятує з того положення якесь політичне чарівництво, чи якісь нездійсніяльні радикальні ідеї, тільки наука, яка даватиме нагоду здібностям кожної одиниці проявлятися в практиці.

НАДІЇ МОСКВИ НА ЮНІЇ К.П.О.

КЛІВЛЕНД.—Президент Американської Федерації Праці, Ґрін, виголосив на конвенції юнії театральних і кінових робітників промову, в якій критикував уряд за нерозважні витрати грошей, а Джана Луіса, президента К.П.О., критикував за його жадобу влади. Ґрін закидав Луісові, що він хоче бути диктатором Америки. А далі також закидав, що юнії К. П. О. чимраз більше підпадають під впливи комуністів, які з черги стоять під тиктатом Москви. Москва кладе великі надії на ті юнії, говорив Ґрін. При помочі них вона надіється обернути Америку в комуністичну країну.

ГАЙНС ХОЧЕ СУДУ ДЕСЬ ПОЗА НЮ ЙОРКОМ.

НЮ ЙОРК. — Політичний провідник Тамані Голу, Гайнс, якого недавно арештували і випустили за окупом за звязки з ґенґстерами і рекетірами, заявив, що він хоче, щоб суд над ним відбувся десь сто миль поза Ню Йорком. Своє прохання він опирав на тому, що нюйорська преса вже заздалегідь зробила йому таку погану рекляму, що це матиме відємний вплив на присяглих суддів. Під впливом цеї опінії вони не будуть дивитися на справи всесторонньо.

СЕНАТОРИ ПОЛУДНЕВИХ СТЕЙТІВ БУНТУЮТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори полудневих стейтів, до яких належать також виразні прихильники Рузвелта, починають бунтуватися проти пропонованого законопроєкту заплат і годин праці. Законопроєкт тепер у спеціяльній конференційній комісії. В тій комісії вже майже погодилися на те, що по всіх стейтах Америки на основі того законопроєкту впродовж трьох літ мається ступнево завести найнижчу плату від 25 центів на годину до 40 ц. на годину, і від 44 до 40 годин на тиждень. Полудневі сенатори кажуть, що для полудневих стейтів це зависока стопа. Вони погрожують „обструкцією".

ПОСАДНИК ГЕЙҐ ТРИЮМФУЄ.

ДЖЕРЗІ СІТІ. — Громадяни міста Джерзі Сіті влаштували свому посадникові Гейґові величезну параду, щоб доказати, що він має глибоке попертя в своїм місті. В тій параді взяла участь половина всього населення Джерзі Сіті. В організованих лавах маширували ріжні організації, включаючи юнії А.Ф.П. Посадник заявив, що далі буде боротися проти найзду червоних елементів на місто Джерзі Сіті.

РОЗБИТТЯ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ВІЧА В НЮАРКУ.

НЮАРК. — В Нюарку соціялістичний провідник і кількаразовий кандидат соціялістичної партії на президента Злучених Держав, Норман Томас, хотів виголосити промову на однім публичнім сквері, але неприхильні елементи зійшлися в такім числі, що розбили йому віче. Вони гукали, кричали, а потім обкидали Томаса гнилими яйцями і помідорами. Томас впродовж години апелював до „фейр плей", але це не помогло і мусів віче перервати. Тепер ведеться в тій справі поліційне слідство.

КРИТИКУЄ НАВЧАЛЬНУ СИСТЕМУ.

САН ФРАНСІСКО. — Д-рка Сара Гайґер гостро скритикувала американську систему навчання в публичних школах. Вона сказала, що, не звертаючи уваги на великі гроші, які суспільність витрачує на удержання тих шкіл і на закуп різних приладів, у них панують такі відносини, що багато учнів, замісць розвиватися в них, фактично туманіють. Дуже часто трапляється, що окруження в школах неприхильне для розвою духових здібностей. А також дуже часто буває, що вчителі непридатні. Багато з учителів не мають вродженого покликання до свого фаху. Вони пішли до того фаху тому, що не мали що іншого робити, або тому, що хотіли коротких годин праці, а багато вакацій. Лиш невеликий відсоток пішов туди з покликання.

З РОБІТНИЧОЇ ВІЙНИ В АМЕРИЦІ.

Палок, каміння й цеґол уживано підчас страйкових заворушень коло дітройтської фабрики підприємства „Американ Брес Ко.". Ранено там коло 50 осіб. На образку: поліцай упав від ударів, а учасники заворушень схиляються над ним.

БУВШИЙ МІНІСТЕР ПОКАРАНИЙ ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ.

У Вильні покарали бувшого міністра публичних робіт у кабінеті Дашинського, Юзефа Прухніка, за низку зловживань, що їх він допустився на місці директора бюра меліораційних проєктів Полісся в Берестї в рр. 1928—1933, на 4 роки вязниці. Ствердили, що Прухнік сфальшував 41 рахунків дієт і коштів подорожі та присвоїв собі тим робом 5,460 зл. На основі амнестії суд злагіднив кару 4 літ вязниці на 3 роки й 6 місяців вязниці.

З ПОХОДЖЕННЯ УКРАЇНЕЦЬ, ВИХОВУВАНИЙ У ПОЛЬСЬКОМУ ДУСІ.

На дорозі в Журатичах, повіт Камінка Струмилова, хтось убив Е. Романова, що з братом вертався з польської забави з нагоди 3-го травня. На Романова напали кілька напасників, що його освітили ліхтарками, а опісля побили колами. Романів помер на місці. Польська преса зазначує, що Е. Романів з походження українець, а виховуваний у польському дусі.

ЩЕ ПЕРЕД СМЕРТЮ ДУМАВ ПРО СВІЙ ОБОВЯЗОК.

19-літний телеграфічний післанець, Роберт Томсон, при доставі телеграм упав зі своїм „байсиклем" під трамвай на вулиці міста Торонто і колеса трамваю страшно його покалічили. Заки хлопця видобули зпід трамваю, минуло пять повних минут. Хлопець, хоч тяжко покалічений, епокійно розмовляв з людьми, які зібралися на місці випадку. В часі розмови він витягнув зі своєї торби три телеграми і вручив одному глядачеві з просьбою, щоби ті телеграми доставив у призначене місце. Здаючи собі справу з важкого поранення, він сказав: „Мабуть я мусітиму піти до шпиталю і не знаю, як я поплачу шпитальні кошти, бо не маю багато грошей". Пораненого хлопця відвезли до шпиталю, де лікарі зробили йому трансфузію своєї власної крови. Одначе це хлопця не врятувало. Після ампутації обох ніг він помер.

БАНДИТИЗМ У КАНАДІ.

В околицях округи Фішінг Ривер, Ман., два бандити у брутальний спосіб замордували Анну Котик, літ 81. Тої самої ночи бандити ограбили Андрія Плесюка, літ 73, з місцевости Україна, Ман. В обох випадках йшло про грабіж, бо від Котика бандити забрали 23 доляри, а від Плесюка 45 долярів.

Бандити домагалися від Котика тисячу долярів. Колиж Котик пояснив, що він не має грошей, вони почали над ним збиткуватися. В тім часі один з бандитів увійшов до кімнати, у якій спала Анна Котик, і важким предметом побив її голову. Після грабіжу 23 долярів бандити кинули поранених подругів до пивниці і їх там залишили, а самі автомобілем відїхали. Злочин відкрили рано, коли то 15-літній внук Котиків прийшов до їх хати, щоб запалити в печі, як він то звичайно робив. Колиж хлопець відкрив злочин, побіг до свого батька, а той удався до найближчого телефону і повідомив поліцію у Давфіні, Ман. На другий день поліція арештувала двох підозрілих парубків, але їх імен не подала до відома. Олександра Котика й Анну Котик відвезли до шпиталю. По дорозі Анна Котик померла. Лікарі ствердили важке поранення голови в померлої і 9 зломаних ребер. Ограблений і поранений Плесюк лікується в себе на фармі.

ЖЕБРАК-БАГАТІЙ.

У Варшаві здемаскували 60-літнього жебрака — вуличного скрипака — Герша Любовецкого. Він мав при собі книжечку ПКО на 4,300 зл., векслі на 2,100 зл. і т. п. Крім того устійнили, що цей жебрак є власником добре проспеоуючого ресторану в Фаленіці. Ресторан веде його жінка.

ЗА МЕЖУ.

У Молошковичах, повіт Яворів, на тлі спору за межу прийшло до бійки між І. Заньком, Г. Трушом, В. Пеленським і його жінкою. Івана Занька побили тяжко сокирою й мотикою по голові, так, що він незабаром помер.

КАРТКОЮ З ГРІХАМИ ШАНТАЖУВАЛА ЧЕРНИЦЮ.

Перед лавничим судом у Данціґу відбулася незвичайно цікава розправа. На лаві обвинувачених сиділа домова цю карточку, Ґільдеґарда Борхер з Данціґа. Вона працювала в згаданому характері в лічниці Пресв. Діви Марії. Підчас урядування вкрала одній з черниць карточку з гріхами, яку черниця приготовила собі до сповіди. Маючи в руках цю карточку Ґільдеґарда Борхер шантажувала черницю, вимантюючи від неї 1,200 гульденів. Про справу довідалася поліція й арештувала шантажистку. Суд засудив обвинувачену за крадіж на півтора року вязниці.

ПРИСУД СМЕРТИ В КРАКОВІ.

Військовий суд у Кракові доразовим способом розглянув справу Брунона Конрада Смикала, що підчас військової служби в другий день Великодніх Свят замордував Ф. Вольного, купця в Свентохловицях на Шлеську. Крім того обвинувачений обікрав пушки з жертвами при Божому Гробі в костелі в Свентохловицях. Обвинувачений, чотири рази вже караний за крадіжі, признався до вини. Суд засудив його на кару смерти. В останньому слові обвинувачений просив прощення. Оборонці звернулися за помилуванням до президента Польщі.

ВЕЛИКІ ПІДЗЕМНІ ХІДНИКИ В ЯРОСЛАВІ.

На ринку города князя Ярослава Мудрого відкрили великі підземні хідники. Вони ведуть від старинного княжого замку попри церкву до костела Богородиці на просторі трьох кільометрів.

СПРИТНІ ОБМАНЦІ.

Варшавські обманці представилися купцеві зі Сточка, Бірнбавмові, як втікачі з Австрії й предложили йому купівлю бриля золота за безцін, бо за 2,000 зл. Бірнбавм заплатив по торзі 1,700 зл., але це не було золото, а тільки мідь. Одного з обманців арештували.

ДІСТАЛИ ЛЬВІВ НА ПІДСТАВІ ФАЛЬШУ І БРЕХОНЬ

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що на лондонському книжковому ринку появилась дуже цікава книжка п. з. „Інтернешенел Тремпс" („Міжнародні волокити"). Автором її є колишній довголітній голова Нансенського Бюра при Лізі Націй — майор Т. Ф. Джансон. Книжка має 399 сторінок. У ній обговорюється долю „безбатченків", себто тих, що головно через політичні причини мусіли покидати рідну землю. Та книжка дуже доповнює історію Української Визвольної Боротьби. В ній є багато згадок за українців. Обговорюється в ній українські справи підчас світової війни. А потім і з часів польсько-української війни. Майор Джансон був одним з тих, що його британський уряд вислав був розглянути властиві причини війни українців з поляками. Він кілька разів переходив бойову лінію під Львовом. Першу частину тої цікавої книжки, в якій автор говорить про права до Галичини і Львова, кінчить він так: „Треба зазначити, що ні безспірне право українців до цеї землі (Галичини), ні факт визнання їх кількома державами за незалежну націю, ані теж нехіть Лльойда Джорджа до поляків, не могли успішно протиставитись інтриґам і фальшивим представленням фактів нашими французькими і польськими союзниками. Львів з його околицею, заселеною переважно українцями, віддано полякам, наперекір проповідуваному Вилсоном праву на самоозначення народів". Автор пише багато про українців і в другій частині книжки. А на обгортці видніє знимка анґлійського нансенського пашпорту, виданого українцеві.

ПИШУТЬ ПРО АВТОНОМІЮ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

ЛОНДОН. — Анґлійська преса розписується дуже широко про ухвали Центрального Комітету УНДО в справі автономії для українських земель під Польщею.

ВІДКЛИК У СПРАВІ СОЮЗУ УКРАЇНОК.

ЛЬВІВ. — Українська преса передає відклик Союзу Українок у справі завішення його діяльности. Віклик є дуже обширний. Опертий на законі й статуті. І виказує наглядно, що польська влада не мала ніяких причин до припинення діяльности С. У. Виказано, що С. У. має право, згідно зо статутом, вести спільну і дружню співпрацю з іншими українськими організаціями, як Рідна Школа, Просвіта, Сільський Господар і т. п. І має право організувати музейні секції.

ДЕ ДІЛИСЯ СОТКИ ТИСЯЧ НАШИХ ДІТЕЙ?

ЖЕНЕВА. — Офінор подає таке: При кінці 1933 року заявив Косьор, хвалячися досягненнями України під Советами, що в українських школах вчаться 5 міліонів дітей. У грудні 1935 р. заявив Постишев при подібній нагоді, що впродовж шкільного року 1934—35 до українських шкіл ходили вже тільки 4,685,000 дітей. А тепер московські „Ізвестія" пишуть у передвиборчій статті, що в 18,097 школах України вчаться 4,390,000 дітей. Що це означає? Та ніщо інше, а тільки те, що голод та московський визиск спричинюють систематичне зменшення населення України.

ХТО СОТВОРИВ БОЛЬШЕВИЗМ?

ЖЕНЕВА. — Офінор подає, що „Ізвестія" з 18. травня ц. р. пишуть, що „Товариш Сталін разом з Леніном попровадили московський нарід з його найбільш у світі революційним робітництвом до перемог над царським самодержавством, білогвардійщиною й інтервентами. Тов. Сталін вивів пригноблені передше народи на помирний шлях щастя та добробуту . . ."

ВЗИВАЄ ДО ЗГОДИ.

БРАТИСЛАВА (Чехословаччина).—Премієр Мілян Годза, словак родом, був учасником словацької демонстрації, яка була ще більшою ніж та, що домагалася разом з о. Глінкою автономії. Було понад 70,000 учасників паради, влаштованої з нагоди 20-ліття існування чехословацької републики. Годза взивав словаків до поміркованости і згоди та єдности з чехами. Заявив, що Словаччина дістане ще спеціяльні права.

ДОМАГАЮТЬСЯ РЕФОРМ У ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — З нагоди латинських Зелених Свят відбулися в цілій Польщі демонстраційні зїзди людовців, що вважають своїм провідником Вінцента Вітоса, бувшого премієра, що тепер є на вигнанні в Чехословаччині. Демонстрації пройшли назагал спокійно. Людовці домагалися повороту до демократичної форми правління, аграрних реформ і уласкавлення Вітоса. Домагалися теж гострого становиска Польщі супроти „фашистівського наступу".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИКОНАТИ!

Доводиться нам переживати хвилі, які вимагають від нас напруження, розваги й акції. А зокрема ще й жертв. Не людських, а матеріяльних, бо говоримо про українське громадянство в Америці.

І є такі хвилі, коли такі матеріяльні жертви є не тільки звичайною допомогою нашим рідним у Рідному Краю, чи нашій рідній справі, але є ще й свого роду народньою маніфестацією. Такою, що ділом і числом виявляє нашу готовість постояти за наші національні права й ідеали.

До такої акції, яка вимагає подібного матеріяльного попертя, треба зачислити також і справу допомоги уможливленню нашої участи у **Світовій Виставі** в Ню Йорку в 1939 році. Як можна завважити, не ведеться тої акції з шумними окликами, з „заклинаннями". Не кажеться, що від її висліду залежить наша „будучність", наша „національна честь" і т. п. Та це не означає, щоб ті, що пропаґують ту справу, не розуміли її властивої великої ваги. А також не припускаємо, що треба аж спеціяльних закликів, щоб наш культурний загал зрозумів повноту ваги цеї культурної справи. Та всежтаки в нас часами буває так, як каже польська приповідка, що „мондри поляк по шкодзє". Не хочемо, щоб і між нами знайшлися такі „мудрі", себто такі, що зрозумілиб вагу потреби нашої участи у Світовій Виставі тоді, коли слухалиб і читалиб про всі народи, що виступають на тій виставі крім одного — українського. Ось це є та справа, до якої не можемо допустити. Як уже було сказане, ніхто з нас не „фантазує". Ніхто не думає видавати гроші на витребеньки, на якісь забаганки, бо всі ми здаємо собі добре справу з того, що маємо багато інших народніх потреб. Та всетаки мусимо памятати, що й **найскромніша,** але дійсно культурна наша участь у Світовій Виставі потягне за собою поважний грошевий видаток. І на той видаток мусить зложитися **ціла наша іміґрація** в Америці, бо виступатимемо на виставі в імені цілої нашої іміґрації, а репрезентуватимемо — цілий наш нарід.

Коли ми чогось не виконуємо, а потім пізнаємо ту велику шкоду, яку заподіяли своєю байдужністю, часто складаємо вину на пресу чи провід. Кажемо, що замало було „аґітації". Ось тому, маючи і це на увазі, ми вже стільки разів порушували в нашім часописі справу української участи у Світовій Виставі. Сьогоднішня пригадка є звернена до загалу, а зокрема до наших провідних одиниць на місцях. Це вже наближається останній реченець, у котрому мусимо певно знати, які маємо до розпорядимости засоби для участи у виставі. Тож не відкладаймо справи, бо вона дійсно важна, добра і культурна. І буде користь з неї. Для нас в Америці й для Рідного Краю.

КЛОПОТИ ЧЕХІВ ІЗ СУДЕТСЬКИМИ НІМЦЯМИ

Судетські німці виступають щораз „гостріше", бо чують за плечима приготовану поміч від полків Гітлера. А чехи уступають їм чимраз далі.

І так, чехословацьке міністерство внутрішніх справ позволило німцям на організацію **„Добровільної Охоронної Служби".** Власне відбулися загальні збори цеї організації і на тих зборах головний її комендант, **Конрад Генляйн,** іменував своїм заступником **Вільгельма Брандля,** котрому припоручив дальшу розбудову тої „Охоронної Служби".

А той Брандль видав відозву, в котрій підносить, що найважнішим під цю пору є те, щоб судетсько-німецький рух мав свої зорганізовані відділи „Охоронної Служби". Мають це бути до всього готові військові відділи, які мають виступати всюди там, де буде треба відваги, дисципліни, боротьби, вірности та відданности вождові. „Охоронна Служба" не є для паради, але бойова група, яка є безперестанно в службі. Її завданням є охорона вождя й удержування порядку та дисципліни підчас маніфестацій. Член „Охоронної Служби" атакує добре нагостреним мечем (?) соціяльне безправство та безоглядно бореться проти розкладу та проти шкідників народньої єдности.

Чеська преса обговорює з великим збентеженням той маніфест Брандля. Вона стверджує, що міністерство внутрішніх справ, щоправда, дозволило на підставі обовязуючих законів на ту організацію, одначе, як виходить з наведеного маніфесту, німці надуживали того дозволу на створення **штурмових відділів** з півві[й]ськовим характером, які є великою небезпекою для цілости чехословацької держави. Із цеї власне причини чеська преса домагається, щоб штурмові відділи розвязати.

Річ очевидна, що це не було би ще розвязанням самого чесько - німецького питання, а лише пристаранням нового, і то кріпкого аргументу для протиакції з боку Гітлера.

Урядовий берлінський „Фелькішер Беобахтер" каже, що тепер не йде про якісь „меншинні закони", але про цілковите рівноуправнення кожної національної групи, про суверенність кожної з них на своїй області.

Застереження Чехословаччини проти втрати німецької людности опираються на аргументах історичних, стратегічних і на потребах чеського промислу.

Легко зрозуміти, що втрата области з трьома міліонами німців, особливо колиб за ними й інші народности пішли, зменшилаб цілковито значіння чехословацької республики.

Німцям іде про те, щоб чехи зірвали свій **союз із Советами,** котрий остаточно полишився їм тою соломкою, за котру хватає потопаючий. Чи він їм справді зможе так багато допомогти, де дуже велике питання. Одно певне, а саме, що Совети вислали багато літаків до Чехословаччини. Недавно була вістка, що біля 200 большевицьких літаків перелетіли понад Румунію до Чехословаччини, а наші люди бачили в Чорткові біля 40 большевицьких літаків, які в дуже великій висоті прямували до Карпат, то є на Чехословаччину.

Згадаю, що чехи влаштували велику прогулку до Москви на свято 1-го травня. Дорога їх — з винятком через Польщу — нічого не коштувала, а на місці мали що їсти і пити доволі. Зокрема „ікру" заїдали повними ложками. Коби тільки вона не вилізла їм боком, бо хоч Совети в перших тижнях війни можуть мати навіть значні успіхи, то вже по двох-трьох місяцях мусять засадничі хиби їх устрою вилізти наверх. Совєтський Союз, напираний зо Сходу Японією, а від Чорного моря Італією, мусить розлетітися, а що тоді буде з Чехословаччиною?

І тут приходять нам на гадку зараз наші закарпатські браття, а зокрема наші свідомі українці. Досі вони не мали властиво своєї самостійної української партії, але, подібно як кацапи, грали ролю причепи до якоїсь чеської. Та чехи мають свої спеціяльні цілі, а наш український народ свої, і, очевидно, не все одні з другими покриваються. З цього виходить, що вже крайній час організуватись нашим **закарпатським українцям в один самостійний союз.** Кацапські аграрники вже це зробили, а чиж не час уже й на українські круги?

Не забуваймо, що в судетській землі всі німецькі партії лише з винятком комуністів, злучились разом і під командою Генляйна виступають як одна німецька одність. І тому мусять і за границею знайти поважання і признання прав тої одности.

З приводу цього **„Народні Лісти"** пишуть таке:

„Генляйн веде себе так, як колиб він був державним достойником, що виконує урядове доручення. Він говорить з англійськими політичними діячами наче абсолютний володар судетського краю. Ту „помилку" треба зазначити. Згідно з нормами міжнародного права англійський уряд сам повинен був пояснити Генляйнові, що він не є уповажнений говорити з англійськими політиками в міністерствах".

Та чехи забувають, що рівно двадцять літ тому пок. президент Масарик і теперішній президент Бенеш, тоді ще політичні еміґранти, в Парижі й Лондоні таксамо „вели себе так, як колиб вони були державними достойниками".

І тоді австро-німецька преса зовсім подібними словами висказувала своє обурення зприводу такого нарушування міжнародних звичаїв.

Виходить таке, що не тільки що **відважним допомагає доля,** але що відважних, а ще й таких, що мають народні маси за собою, **чужі шанують,** поважають та вважають їх за представників тих мас і з ним переговорюють, а зобовязання супроти них, як представників тих мас, перебирають на себе.

Юрій Горовенко.

ГОЛОС ПОЛЬСЬКОГО „РИЦЕРСТВА"

Пригадуємо, що в теперішньому наступі на українське життя зачало відгравати перше місце — польське офіцирство. Це воно виступило з рішучим домаганням посилення польщення Волині. В Луцьку, на Волині, відбувся зїзд „офіцерів резерви" й ухвалив резолюції, які подаємо вцілості, щоб залишились і в нашій памяті. Оті польські „герої" виявили свою „відвагу" і „мудрість" у таких словах:

1. Волинська земля, якої століттями боронила кров польського лицарства перед навалами Сходу, а хоробрість, кров і вояцький труд польського народу на постійно назад злучити її з Польщею—не може бути тереном національних експериментів, особливож штучного творення на цій землі „українства".

2. Римо-католицький костел був на Волині завжди символом польськости. Єдино підтримка римо-католицького обряду, не східнього, може принести тривкі здобутки для католицизму.

3. Володіння землею — це підстава буття й незалежности кожного народу і це є причиною, що кожний нарід, свідомий цього права життя, намагається всякими силами побільшити скількість своєї землі. Простору землі, що є тепер у володінні польського народу, ніхто і під ніякою умовою не може зменшити.

4. Обовязком польського народу на східних землях і Волині є:

а) створити сильне, свідоме своїх завдань і ролі, польське міщанство, що містам у цій частині нашої країни може і мусить надати властиве польське обличчя;

б) доцільне і послідовне посилення колонізації окраїн польськими селянами, які єдино можуть дати запоруку, що створять охоронний вал проти всяких зазіхань зовнішніх та внутрішніх ворогів;

в) відповідна шкільна політика, що розбуджувалаб у людности східних земель і Волині пошану для польської мови й культури.

5. Зїзд витає з найвищою радістю поворот до національности і віри батьків численних потомків зрусифікованої займанською владою волинської польської людности і звертається з сердечним апелем до тих несвідомих мешканців волинської землі, в душах яких тліє ще іскра польськости, щоб перемогли в собі чужий надих і стали знову свідомими поляками.

6. Зїзд стверджує, що офіцири резерви подають братню руку потомкам польського окраїнного лицарства, що організуються в кружках „Звйонзку шляхти загродовей", і взиває їх, щоб, вільні від станових упереджень і сперті тільки на національну польську традицію — створили на південних і східних окраїнах живий мур оборони Річипосполитої. Одночасно зїзд заявляє, що обовязком кожного офіцира резерви є в міру сил і спромоги підтримати організаційний рух дрібної шляхти.

7. Львів, центр польськости південно-східних земель, не може бути тереном „українських" демонстрацій, супроти чого здвиг масових „українських" товариств, заповіджений на цей рік у Львові, не може відбутися. Зїзд накладає обовязок на управу округи, управу кружків і всіх членів „Звйонзку" на терені південно-східних земель, поробити всякі заходи і кроки, щоб цю ухвалу зреалізувати.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛОРЕЙН, ОГАЙО. Піврічні збори Товариства У. Н. Союзу, від. 50, відбудуться в суботу, 11. червня, в годині 5. вечором, в гали, де звичайно. Мітінґ перенесений тому, бо на 19. червня маємо посвячення прапора Товариства. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо ці збори дуже важні. Контрольна комісія здасть справоздання за 6 місяців. Є більше справ до полагодження. — Н. Сикута, Н. Колашинський, М. Шимчик, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146, відбудуться в суботу, 11. червня, в годині 7. вечором, в Укр. Школі, 12172 Jos. Camp. Просимо членів бути присутними на цих важних зборах. Наших довжників запрошуємо прийти до нас і сплатити по можности свій довг, бо каса з кожним місяцем стає порожніша. Недопустім, щоби наша каса випорожнилася, бо тоді всі будемо суспендовані, як не зашлемо розмету до У. Н. Союзу. — А. Андрушків, секр.

Куоні Зілеус.

ТЕЛЯ БЕЗ ХВОСТА

Містечко П. не було зовсім такою малою дірою, як хтось міг би подумати. Мало воно навіть свій власний часопис і свою власну друкарню, а є чейже місцевості, де того нема.

Як я сказав, мало навіть друкарню, і то новісеньку, найсвіжішої системи. Лише це одно можна було їй закинути, що не мала що друкувати. Друкування часопису займало їй двічі в тижні ранішні й вечірні години, а решту часу лише шмір стогнав у ній даремно, складачі та друкарі волочилися безчинно.

Спілка, що оснувала цю друкарню, вже нераз нараджувалася над тим, що то їй друкуватиб. Говорили, нараджувалися, укладали проєкти, пробували цього й того, одначе безуспішно. Як передтим, так і потім друкарня стояла безчинно по чотири дні в тижні.

І знову скликали засідання, яке таксамо було би безуспішне, як усі попередні, колиб не підвівся місцевий гарбар, який був одним із основників друкарні, а який всеж таки досі не посмів промовляти в літературних справах.

— Не розумію — сказав він — чому всі проєкти досі падали. Тож я посмів би предложити щось таке, чому ніхто не зумів би нічого закинути. Увінчаймо наше діло так, що зачнім від самого початку: видрукуймо буквар.

Буквар! Таж це чудова думка! Всі відразу згодилися на неї. Начальник почти, найкритичніший ум у всьому місті, поручив негайно приняти це внесення і висловив думку, що треба спровадити образці з Німеччини.

Корінний купець із Ринку був також такої думки. Підприємство це не грозило ніякою втратою, а могло зчасом приносити гарні доходи. Кошти видання, навіть із образцями, не могли бути високі, а авторові не потребували платити занадто високу винагороду. Можна було сподіватися, що книжечка розійдеться за короткий час.

Учитель, що дивився на справи взагалі збільш ідеального становища, піддержав також це внесення у довшій промові, у якій вияснив, що ця справа матиме велике значіння та що завданням її буде поширювати світло.

І ректор і суддя були тої самої думки, а навіть лікар його не збивав, лише крадьки усміхався під вусом.

Торговельний радник, голова товариства, одинокий радник у цьому місті, слухав терпеливо того всього, а аптикар списував пильно протокол нарад. Вкінці, після дискусії, голова ствердив, що збори однозгідно поставили важне внесення та що тепер кожний повинен був висловити свою думку, чи треба друкувати буквар із образками.

На оба питання відповіли притакливо. Так на засіданні запала постанова, після чого всі члени відітхнули свобідніше. Бо почулися здатними до чогось пожиточного та з довірям споглядали в будуччину. Як вибрали пятьох членів, яким поручили видання букваря, постановили в касині запити підприємство кількома фляшками вина.

Минуло шість тижнів. Текст був уже готовий, замовлені ілюстрації прийшли також, і знову скликано загальні збори, щоб нарадитися з видавничою спілкою та ухвалити оконечні постанови.

Прийшло з Німеччини щось десять кліш, готових до передруку, а присутні оглядали їх і подивляли. На одній з них зображений був Йосиф, що пас череду свого батька.

— Прошу лише глянути на цю худібку, як вірно зображене! Вівці й корови наче живі.

— А це теля із задертим хвостом, скаче наче навіжене.

— Правда, з піднесеним! Він навіть трохи закривленим.

— Правду сказати, обійшлось би без того задертого хвоста. Гарно воно не є, тож навіщо малювати такі річи? — запримітив начальник почти, щоб також щось сказати.

— Зовсім зайвий жарт у такій поважній справі — додав ректор.

— Це не лише зайве, а навіть згіршливе — поправив учитель. — Такий образець ображує не тільки естетичний смак, але й почуття моральности.

— Що може бути неморального в телячому хвості, який чейже мусить бути якось намальований? — запримітив гарбар, підсуваючи клішу ректорові. — Я сказав би, що цей образець гарний, хоч із задертим хвостом.

— А я зовсім іншої думки. Не розумію, як можна дати в книжці для дітей щось таке безстидне, — тут ректор кинув сердито клішу на стіл. — Не можемо помістити нічого такого в нашому букварі й заявляю, що треба усунути цей образок.

— Ні, так не можна! — відповів корінний купець. — Коли ми замовили ці образці й заплатили за них, то мусимо їх використати. А що торкається телячого хвоста, то можна не відбивати взірця в цілості, коли в цьому має бути щось згіршливе. Таж хвіст можна стерти дуже легко.

— Таж тоді теля вийде зовсім без хвоста — запримітив аптикар, не підводячи голови знад протоколу.

— Певно! Та що це шкодить? Образець через те буде неможливий.

— Тож, чи маємо приняти до нашого букваря теля без хвоста? — спитав предсідник, дуже збентежений, в якій формі мав предложити це внесення до переголосування.

Тепер устав лікар і сказав:

— Це все не має сенсу — сказав. — Зовсім згідно з правдою представлене тут теля з піднесеним хвостом, бо це все трапляється, коли таке молоде, розбрикане сотворіння, скаче по пасовиці. Булоб це неправдиве, колиб інакше намалювали! Маляр дав тут доказ дуже влучної обсервації. Булоб дуже нерозумно та смішно, колиб ми відкинули цей образець, а ще нерозумніше, колиб ми зовсім усунули хвіст. Так, як є, цей образець гарний і природній.

— Що природній, не перечу — відізвався ректор уже трохи подразнений — та чи через те він уже пристойний? Природнє також, що собака чіхається, а свиня перевертається у болоті, та чи воно мистецтво й чи таке мистецтво для дітей, головно для дітей народу, відповідне, ось питання!

— Ну, ну — запримітив начальник почти, щоправда трохи схвильований цією справою хвоста, одначе він не думав, щоб дискусія так розгорілася. Прицьому він був узагалі хиткий у висловлюванні думки. — Не треба зараз брати справи з такого поганого боку, бо й дитина того так не бере. Коли ближче роздумаємо над тим, мусимо признати, що діти що літа бачать телята, що скачуть так по пасовищі, а образець цей не може бути шкідливіший ніж природній.

— Ви так думаєте? — спитався учитель. — А я думаю, що так дуже погано розумілиб ми наш обовязок і краще зробимо, коли зовсім не будемо друкувати букваря, ні ніяких інших книжок узагалі, ніж щоб ми мали розповсюднювати такі бруди. І то ще де — у незіпсованих умах наших дітей!

— Правда, що це теля не виглядає пристойно з тим задертим хвостом — признав гарбар — та я в цьому не бачу такого згіршення, тому саме, що це дурненьке, молоде теля, від якого не можна багато вимагати. Що інше, колиб це був старий бик або корова; та що це лише теля, то можемо йому простити.

— Ого! — озвався суддя — Коли такі річи мають бути пристойні для телятка, то щож можна сподіватися по інших? Промене, показуйте таке вашим дітям, хай пізнають, на якім ступні стоять ваші моральні поняття!

— Я сказав уже, що воно не має сенсу — сказав знову лікар. — Тратимо час над такими дурницями, як телячий хвіст, мішаємо до того моральність, а тут стільки важніших річей требаб обговорити й рішити. Даймо нарешті спокій цьому телятку.

— Тут зовсім не йде про телячий хвіст — відповів ректор, запалюючися щораз більше — тут радше справа з основною думкою, яка служить основою нашому товариству та в дусі якої воно мусить працювати при поширюванні світла і знання. Моїм обовязком перестерегти товариство перед отрутою, яка може знищити наші гарні замисли.

Лікар хвилювався, а пред-

З ДНЯ

ІДЕЇ Й ОСОБИ.

Дивно нераз робиться, коли люди далеко більшу увагу звертають на тілесну особу якогось провідника, ніж на ті ідеї, погляди, переконання, які він собою представляє. Дуже часто й у нас люблять якогось провідника за його тілесні прикмети, за його гарний вигляд, гарний, приємний голос, його поставу. А далі, за його усміх, його чемну поведінку, його мягку вдачу. Люблять також за те, що він з людьми, гарно поговорить, забавиться.

Зате мало звертають уваги на те, що він думає, що представляє; які в нього погляди на справи, які переконання, які пляни, які ідеї. Ці всі справи є другорядної, або й третьорядної ваги. Тілесна особа стоїть на першому місці.

ПОВИННО БУТИ НАВПАКИ.

Коли ми добираємо собі особистих приятелів для забави, для дружби, для особистої приємности, то остаточно можемо не звертати великої уваги на їх суспільні погляди, а можемо дивитися більше на їх тілесні прикмети і на їх чемну поведінку. Колиж одначе йде справа про суспільний провід, то обовязково треба дивитися на гадки, переконання, на цілість ідей провідника. Бо в ідеях міститься цілий зміст даного провідника.

Зрозуміло, що особисті прикмети провідника також грають ролю. Далеко приємніший є той провідник, що вміє гарно з людьми поводитись, ніж той, що людей ображає. Можна навіть сказати, що грубошкірий провідник компромітує дану ідею і що на відповідальні становища не можна ставити таких людей, які не вміють у товаристві поводитись, які ображають людей.

ІДЕЇ ТАКИ НАЙВАЖНІЩІ.

Та попри те все ще раз треба повторити, що в провідникові таки найважнішою сторінкою є його переконання, цілість тих ідей, які він собою представляє. Соціялістичний провідник, наприклад, може бути дуже культурний і гарний у поведінці. В його приватнім товаристві націоналіст може дуже добре почуватися. Та проте це ще не значить, що націоналіст має йти за проводом того соціялістичного провідника. Бож соціялістичний провідник має цілковито відмінні переконання від націоналіста. Він має перед собою цілковито інші ідеї, цілковито інший шлях. Коли націоналіст захопиться особистими прикметами соціяліста і піде за ним, то він через те зрадить свою ідею. Те саме буде з соціялістом, який піде за націоналістичним провідником тільки тому, що той мав гарні особисті прикмети, вмів до нього підійти, засміятися, побавитись.

ТАКІ МЕТОДИ НІ ДО ЧОГО НЕ ДОВОДЯТЬ.

Цей підхід не зробить добра ні соціялістичній ідеї, ні націоналістичній. Кожний, хто вірить у якусь ідею, повинен здобувати прихильників для тої ідеї, але не особистим „чаруванням", тільки річевими арґументами, ідеями. Щойно тоді, коли націоналіст перетягне когось до свого табору на основі вищости своїх ідей, новонавернений стане добрим членом націоналістичної ідеї. Колиж хтось доскочить до націоналістичної ідеї тільки завдяки особистим „чаруванням" якогось націоналіста, то з нього не буде ніякої користи. Бо при першій нагоді, коли особисте „чарування" розвіється, відразу відскочить від націоналізму і новонавернений. Те саме станеться, коли до новонаверненого підійде якийсь інший чоловік, інших поглядів, але теж з гарними прикметами. Він „зачарує" його у свій бік.

ТРЕБА ВИВЧУВАТИ ІДЕЇ.

Супроти цього треба добре студіювати ідеї, всякі політичні струї, рухи. Нам, українцям, треба добре знати, що то є націоналістична ідея, що то є „гетьманський рух", що то „угодовщина", „уенерівщина", „соціял - радикальна партія", і т. п. Кожний той рух щось собою уявляє. Кожний з них іде іншим шляхом.

Українець, який бажає активно причинитись до здійснення нашого національного ідеалу, таки мусить станути на один з тих шляхів. Він не може стояти з боку і казати: „Україна понад все; я не вірю в ніякі партії". Та, з другого боку, він не може ставати рівночасно на два шляхи. Бо, ставнувши на два шляхи, себто прилучившись до двох чи більше ґруп, він спантеличиться й не могтиме рушитися з місця. Бо, як згадано, ті ґрупи мають свої окремі шляхи, якими, на їх думку, вони на свій лад прямують до сповнення нашого національного ідеалу.

ЩО ДІЄТЬСЯ, КОЛИ НЕ ЗВЕРТАЄМО УВАГИ НА ІДЕЇ.

Тому, що ми мало звертаємо уваги на ідеї і переконання даного провідника, часто у нас трапляється таке, що ми поборюємо його суспільну роботу, кидаємо йому під ноги всякого роду колоди, прилюдно ображуємо його. Але коли його тілесній особі станеться якась траґедія, ми починаємо жаліти його, плакати над ним.

Ось тепер, коли московський бандит замордував полк. Е. Коновальця, ми маємо яскраві приклади такого поступовання. Багато людей вискакують нині на підвищення і прилюдно починають плакати над його втратою. А серед тих людей є багато таких, які впродовж років поборювали революційно - націоналістичний рух, які належали до противних таборів і нераз називали українських революціонерів-націоналістів „бандитами". А часто траплялось і таке, що орґани тих противних таборів тяжко зневажали й особу самого полк. Е. Коновальця.

Тепер вони проливають сльози. Гаразд. Але чи змінять вони через те також свої переконання?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Свято „Просвіти" та вшанування полк. Е. Коновальця.

Дня 24. травня ц. р. відбувся заходом „Стейтової Орґанізації стейту Конетикот" ювилей 70-ліття „Просвіти", а також вшанування смерти бл. п. полк. Е. Коновальця. Програму дня розпочато з радіової стації в Ню Гейвен у год. 9:30 рано, коли то богослов Іван Білинський виголосив слово про заслуги покійного полк. Е. Коновальця для української нації, що ляг на полі слави в обороні соборної української нації, як речник її наймоґутнішої ідеї: українського націоналізму. Опісля радіова орхестра відіграла національний чимн „Ще не вмерла Україна". У год. 10. відправлено в українській церкві Службу Божу та панахиду за бл. п. полк. Е. Коновальця. В часі панахиди держано почесний почот національних прапорів. Переведена збірка на визвольну боротьбу принесла $16.

У год. 3-тій пополудні відбулося в литовській салі „Свято Просвіти". Вступне слово виголосив голова Стейтової Орґанізації, п. О. Мерещак. По переведенні двохвилевої мовчанки для вшанування пок. полк. Е. Коновальця підкреслено ті великі заслуги, які положив покійний у свойому житті. Опісля бесідник згадав про працю „Просвіти" і прочитав привітного листа від головного уряду „Просвіти" у Львові. Другою точкою був привіт від Ц. У. ОДВУ, який передав п. Леськів. Третьою точкою був виступ чоловічого квартету з Ансонії, який відспівав три пісні. З черги панна Настуся Шуран віддеклямувала вірш „Грудьми свою землю хоронім". Дівочий хор відспівав: „Гей, рушив похід". Опісля наступили два сопранові соля. Панна Марія Бурбела відспівала „У перетику ходила", а панна Оля Гвоздевич „Така її доля". Святочну промову виголосив п. Іван Білинський з Гартфорду, Конн. Бесідник у своїй промові розказав про ті тяжкі обставини, в яких зродилася „Просвіта", коли то наша інтеліґенція була поділена на три частині, виступаючи ворожо супроти молодих студентів, які зрозуміли перші, куди веде дорога до кращого завтра. Потім підкреслив великі заслуги „Просвіти" на полі культурнім і політичнім та навів низку прикладів сучасної її праці. При кінці закликав зібраних зложити жертви на це славне товариство, якому ворожі окупанти не дають спромоги існування. Свою промову закінчив грімким „слава" в честь „Просвіти", в честь українського націоналістичного руху та покійного вождя українських націоналістів, полковника Евгена Коновальця. Передана збірка на „Просвіту" принесла $49.22.

Першою точкою другої частини була друга з черги святочна промова по англійськи, п. Володимира Букати з Елизабет, Н. Дж. Бесідник у своїй промові по накресленні дотеперішньої праці „Просвіти" звернувся до молоді з закликом, щоб вона продовжувала як слід працю своїх батьків. Доказував, яку широку ниву до праці має українська молодь в Амереці на національному полі, памятаючи на клич „в єдності сила". Промову свою закінчив словами: „Молоді мусять довершити ту працю, яку почала „Просвіта". З черги Оля і Вол. Гвоздевичі відспівали дует „Я щасний", а дівочий хор відспівав „Пісня Просвіти". Далі був двоспів панів Володимира Гроздевича й Івана Радзіха „Люблю дивитись", а наймолодша наша націоналістка, Г. А. Чернявська з Бриджпорт, Конн., віддеклямувала „Порвім кайдани, скиньмо ярмо". Панна Марія Бурбела відспівала дві сольові пісні: „Цвити, васильку" і „Минули літа молодії". Пан Вол. Гвоздевич виконав скрипкове сольо „Вязанка Снігура". На закінчення промовляв п. Михайло Дудра з Ню Йорку. Передавши привіт від „Просвіти" у Львові, він розказав про ту велику працю, яка є перед нами. При кінці заапелював до учасників, щоб гідно оцінили працю „Просвіти" та всі як один стали її членами. Відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна" закінчено свято. У годині 8-мій вечором стараннями молодечої орґанізації з нагоди її конвенції відбувся бенкет. Після вечері програму розпочато молитвою за душу бл. п. полк. Евгена Коновальця та за ласки для українського народу. Молитву перевів Іван Білинський, богослов укр. прав. церкви. З черги промовляли пп. О. Мерещак, М. Дудра, Леськів та В. Буката. Тостмайстеркою була панна Мирослава Хавлюк з Ню Гейвен. Бенкет покінчено відспіванням „Не пора". Назагал свято випало дуже добре. З концертових точок найкраще випав чоловічий квартет. Соля були мірні. Панна М. Бурбела має знамениті рухи, які вкупі з її голосом уповні гармонізуються. В панни Олі Гвоздевич пробивається ніжність її голосу й знаменита висока скаля. Святочна промова п. Івана Білинського, яка обняла своїм змістом цілу суть „Просвіти", була дуже добре виголошена. Промова п. Вол. Букати по анґлійськи знайшла великий відгомін серед нашої молоді, яка нагородила бесідника гучними оплесками за знамените знання української справи. Виступ п. Вол. Гвоздевича у всіх партіях був задоволяючий. У нього проявляється великий хист до співу й музики. Слід згадати ще фортепіяновий провід молодих наших талановитих піяністок п. Олени Березіцької з Ню Гейвен та п. Любки Радзіх з Ансонії, в яких проявляється знаменита інтерпретація музичних творів. Це наші надійні музичні сили. Треба теж підкреслити патріотичну поставу української молоді стейту Конетикот, яка на заклик богослова з укр. прав. церкви, Василя Дармоця, рішила, не зважаючи на великі втрати матеріяльні, гідно вшанувати траґічну смерть полк. Евгена Коновальця, викреслила із своєї програми дві танкові забави. За це належиться їй слово признання.

Переведена панею К. Маланчук з Меріден, Конн., збірка на вінок для бл. п. полковника Е. Коновальця принесла $16.62, які перешлеться до централі ОДВУ. Жертви на „Просвіту" зложили: У.Ч.Х. з Ню Бритен $5; по $2: А. Зборівська, П. Презімівський; по $1: о. А. Бек, о. Ротко, О. Мерещак, В. Калина, А. Маланчук, Т. Захаревич, В. Вавро, П. Салабай, Я. Короташ, Д. Чернявський, І. Горбачук, О. Гірчиця, Т. Гірчиця, А. Концевич, С. Шуран, К. Ярошевич, А. Брухаль, Т. Матвійчук, П. Василик, Г. Патинок, Й. Буката, В. Блащук, В. Березіцький, І. Радзіх, Р. Гвоздевич, Й. Вовк, Д. Димарецький, С. Панасюк, Л. Бих, Н. Н. Гроші в сумі $50 переслано через Обєднання на „Просвіту".

М-шович.

М. Костишин.

НА МОГИЛУ БЛ. П. Е. КОНОВАЛЬЦЯ

Мов з блискавиць грім покотився,
В шаленій бурі десь там тріс
І чин жерців та їх рекляму
В болючій вісті з Ротердаму
Ген, ген в широкий світ розніс

Про цей момент страшний, фатальний,
Що хтіли вбити творчий дух.
Не вбють! Не вбють, бо віща сила
Його убрала в буйні крила,
До вольних змагань рветься в рух.

Хоч жертв багато в нім упало,
Ще більше впаде за ту ціль.
На вістки ті ми все готові,
Змагання в нас чільні, здорові,
У серцях криють важкий біль.

Хоч жертва в нас цінна упала,
В народі дух цей не погас;
Колись він ще докаже світу,
Скалу розгромить із ґраніту;
Цей дух — це символ сірих мас.

Його не здушить чужа зброя,
Що наш визвольний рух слідить.
Бо хоч у зброю всі скріпились,
А в нас в огні лиш розпалились,
Пальна їх зброя не згасить.

Упав наш вожд. Не час ридати.
Він важив долю, життя, смерть,
А бодрість дух цей підносила.
Хоч доля з місця все гонила,
Він чашу випив, випив вщерть.

І в чужині, в чужому полі,
Могила виросла на полі.
Прапор доніс він ціло в славі.
Хоч глум в Москві, чи там в Варшаві,
Ми чола перед ним склонім.

Хай дух його живе між нами,
Хай віру й силу кріпить в нас,
До пімсти кличе дужі лави,
Шляхом крівавим йти до слави,
Як лиш наспіє слушний час.

сідник, якого це також починало нудити, сказав:

— Мої панове, прошу вас, не перетягати, занадто цієї справи! Тож скінчім! Ось маємо два внесення: перше, щоби зовсім не поміщувати образка, друге, щоби тільки затерти хвіст; та це друге внесення, наскільки мені здається, не має прихильників.

Тепер суддя попросив голосу та сказав:

— А я саме хотів піддержати його. Хвіст є тут лише разячим додатком, з якого причини нема потреби відкидати все Йосифове стадо.

Одначе гарбар противився, щоби теля поміщувати без хвоста, також і начальник почи, й суперечка вибухла наново. Учитель став знову пописуватися загальними поглядами та з „ідеального становища" виказував небезпеки, які звідси грозили народові й рідному краєві. А ректор твердив, що хто в дрібницях уважає неморальність чимсь природнім і боронить її, на того у важних справах годі рахувати, бо моральні поняття такої людини мутні й зовсім безосновні.

Вкінці лікар утратив терпець.

— Моральність, — сказав — яка паленіє з причини телячого хвоста, дуже сумнівна. Для чистого все чисте, та здавалосяб, що воно навпаки. Бо треба мати дуже брудну уяву, щоби в цьому бачити щось згіршливе, що теля задирає хвіст, коли скаче. Простолюддя, а тим більше його діти, не мають такої уяви: мають її лише люди, які добровільно побуджували її в лихому напрямі.

Того вже було забагато. Предсідник просив, щоби здержалися від усяких інсинуацій та щоб держалися точно обговорюваної справи. Одначе ректор уже встав і взяв капелюх і палицю. Сказав, що з великим жалем бачить, що праця, з якої сподівався таких гарних овочів, має перемінитись у проклін. Тому він стрясає порох із своєї обуви та не може довше належати до товариства, в якому людину, що висловлює чесно та щиро свої погляди, вільно ображувати так, що дальша дискусія стає неможлива — хіба перед судом.

Вийшов, а за ним вийшли суддя й учитель. Інші осталися, зажурені будучиною товариства.

А тому всьому виною був хвіст теляти, або радше теля без хвоста.

Тимчасом справи не порішили, бо голосування під неприсутність трьох членів, які були зовсім іншої думки, не булоб правосильне, колиб не хотіли спричинити упадку товариства. Та ще й наради треба було скінчити з огляду на пізну пору. Отже постановили, на предложення предсідника, спитатися ще раз про думку судді й ректора. Так і зробили. Оба, після короткої надуми, прислали згоду на письмі.

— Колиб щось таке притрапилося в місті — писав суддя — а саме, колиб по вулицях бігало теля із задертим хвостом, а якась ексцеленція у переїзді бачила це, таке видовище не принеслоб чести для міста, а радше навпаки. Одначе в книжці для народу не може мати таких лихих наслідків.

А ректор ніде в Біблії не знайшов заборони представляти поскакуючі телята на образках, призначених до Святого Письма, й звідси міг здогадуватися, що то було дозволене. Інакше булаб якась згадка про те у Святому Письмі.

На цій основі буквар видали разом із телятком і з його хвостом. Зате ректор, учитель і суддя виступили зо спілки та продали свої уділи.

ПРОТЕСТУЙМО!

Сумні вісти з України
До нас наспівають:
Наші народні твердині
Ляхи замикають.

Центр Союзу Українок
Попав у неласку
За барвисту українську
Жовто-синю краску.

Заборону наложили
І на видавництва,
Так, що жінки опинились
Без посередництва.

Перестали виходити
„Жінка" й „Українка";
На наш рух орґанізаційний
Далі йде наґінка.

Розвязують, замикають
Наші установи,
Всюди ляхи бачать лише
Протипольські змови.

По землиці українській
Кат-поляк лютує,
Наші здобутки народні
До щенту руйнує.

Чи будемо, українці,
Пасивно глядіти?
Чи можемо ці насильства
Й наруги терпіти?

Протестуймо! Перед світом
Тавруймо варварів,
Бо ляшня сьогодні гірша
Колишніх татарів.

О. Огник.

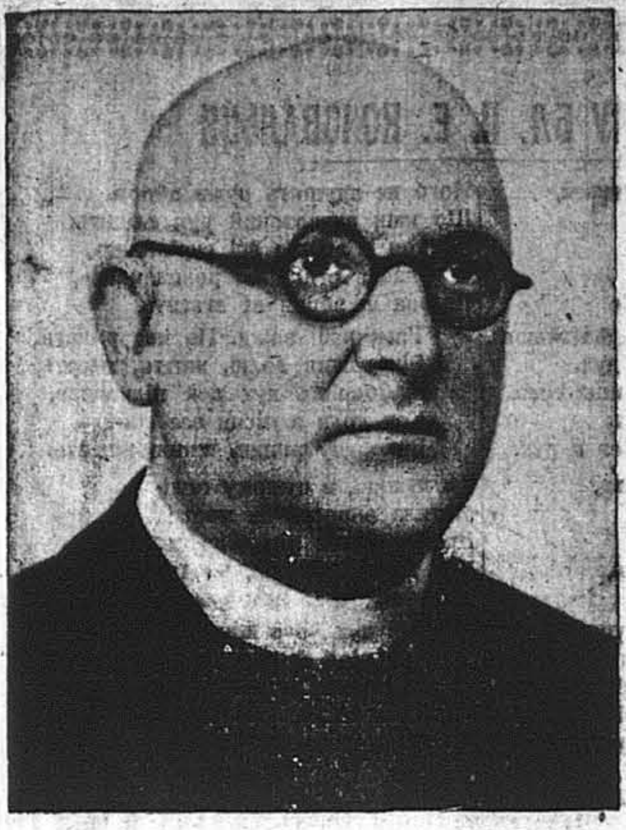
Між студентами.

— Як там тобі поводиться на новім помешканні?

— Добре, тільки господиня є зацікава.

— Чому?

— Завсіди питається, коли заплачу їй за мешкання.

Премієр Литви: О. ВЛАДАС МІРОНАС.

Як подає п. Казис Відікавсказ з Філядельфії, Па., теперішній премієр Литви, що є священиком, говорив кілька років тому на литовськім вічу у Філядельфії. Згадуючи про визнання Америкою самостійности Литви і про заслуги литовців для рідного краю, сказав іще такі слова: „Визнати якийсь нарід самостійним, то так, якби написати метрику новонародженій дитині. Та якщо та дитина має вмерти, то й метрика їй нічого не поможе. А якби мала жити, то жилаб і без метрики. Ось так є меншбільш і з новоповсталими державами чи зродившимися до нового життя народами. Якщо народи, що їх визнали суверенними, не зуміють самі себе оборонити перед нападами зброєю чи дипльоматією, то ті, що їх визнали, не будуть за них боротися, хіба що. в тій боротьбі добачувалиб для себе користи".

Литовського премієра дуже шанують литовці за те, що він не вагався обняти керму в руки в найскрутнішій для нації хвилі. До цього додає п. К. Відікавсказ, що не треба згадувати, що о. Міронас є великим приятелем українців, бо таким є сьогодня кожний литовський патріот.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ.

Бенкет у день Свята Матери.

Клюб дівчат „Дочки Американської України", який гуртується при укр. прав. церкві, в день Свята Матери влаштував для своїх матерей бенкет. У 7 год. вечором зійшлося чимало гостей до салі Мекинек. Як першу точку цього бенкету місцеві аматори висвітлили фільму з місцевого життя, яку зняли хлопці Іван Лисий і Василь Дудун. Після цього комітет попросив присутніх, щоби перейшли до другої кімнати, в якій були приготовані і заставлені столи. Дочки позасідали враз з матерями за стіл. Перед кожною матірю стояла рожа, як дарунок доньок для матерей. Далі дорадниця цього клюбу, панна Степанія Садовська, відчитала дальшу програму, а панна Анна Підгородецька візвала всіх до спільної молитви. На тім бенкеті матері сиділи цілий час при столах, а доньки обслугували їх.

Далі предсідниця цього клюбу, панна Марія Познанська, виголосила реферат про матір, у якому підкреслила, що всі ми повинні шанувати свою маму за ту її посвяту, яку вона приносить своїй дитині. Зокрема бесідниця підкреслила подяку молоді за те, що матері виховують їх в українськім дусі. Від матери залежить, чи її донька цікавиться українськими справами й чи працює для українського народу.

По скінченні реферату панна Садовська покликала до слова одну з матерей, паню Розалію Вецаль. Покликана подякувала в імені приявних матерей за той бенкет, та сказала, що всі матері є надзвичайно зворушені отсим поступком їхніх дочок. Приємно є їм дуже бачити, що їх дочки вшановують своїх матерей й не жаліли ні труду ні грошей, щоб приготовити отсей бенкет. Неодна присутна мати притім пустила сльозу радости. Неодна з них притім згадувала також і свою матір, що там десь далеко на рідних землях; може їй тепер нема кому ложки води подати, а вона хора на постелі. Накінець бесідниця зазначила, що в той День Матери приявні не повинні забувати і про тих матерей, що віддали своїх синів за визволення України, а це матерей Біласа і Данилишина. Щоб їх хоч трохи потішити, вона закликала зложити на ту ціль якусь жертву. По збірку пішли Марія Вецаль і Анна Стрик і зібрали $7.35. Зложили по 50 ц.: Р. Вецаль, Л. Бурак; З. Ґурнак 35 ц.; по 25 ц.: А. Ґанчарик, П. Кучиравка, Е. Зарічняк, А. Сусла, М. Стрик, А. Свірська, В. Римінник, М. Корніцька, М. Кінаш, А. Ромко, В. Познанська, А. Підгородецька, А. Стойко, М. Вецаль, Е. Кінаш, М. Сирота, С. Садовська, А. Каськів, С. Бойко.

По збірці програма продовжалася. Два дівчата відспівали кілька українських пісень. Панна А. Підгородецька відспівала сольо, а на піяні акомпаніювала їй панна М. Познанська. Бенкет був дуже вдалий і залишив по собі миле враження.

Р. В.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292, відбудуться в неділю, 12. червня, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартин ул. Від 12. до 1. год. секретар збирає вкладки, відтак відділові справи. Пригадується тим членам, котрі винуваті до відділу, якщо бодай не зголосяться і не полагодять справи на зборах, будуть без жадного повідомлення суспендовані. Панове, не легковажте собі, бо, як каже пословиця, біда не ходить по лісі, тільки по людях. Щоби потім хтось не пожалував. Знаєте, що часть грошей члени повизичували, ну, і Богу дякувати віддають так, що зжалься Боже; решту видано на дім. Каса порожна і не може на час рахунків вислати до головної канцелярії. Панове, ми розуміємо теперішні обставини і просимо тих, котрі ще сяк-так трохи роблять, щоби вони платили точно, то тим поможете і другим. Памятаймо клич: один за всіх, усі за одного! Чиї діти або жінка ще не є вписані до Союзу, хай їх впише сейчас. Мені дуже дивно виглядає, як не один чваниться, що він союзовець вже стільки а стільки літ, а за його жену або діти колектує поляк або жид і робить красне життя. Отже, котрі можете, впишіть ще сього місяця. Союз нічим не є гірший від асекураційних компаній, має тепер ріжні грамоти, так само дає дивіденди. Відділи Союзу збудували дім, ну, а як діти наші будуть по американських асекураціях, то певно, що їм буде байдужно, чи вони підуть на чужу галю, чи до свого дому. Приходіть усі на збори, на котрих та справа буде обширніше обговорена. — Іван Форись, предс.; Іляя Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

КЛИВЛЕНД, О. Мітинг Культурного Товариства ім. Тараса Шевченка, від. 291, відбудеться в середу, 8. червня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 2255 Вест 14 вул., на котрім всі члени повинні явитися і принести свої вкладки, щоби можна на час вислати розмет до У. Н. Союзу. — М. Ціхоцька, заст. предс.; Т. Грицай, секр.; М. Пелех, кас.

св. Апп. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 11. червня, в 7:30 вечором. Проситься всіх членів обовязково прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. — В. Саґан, предс.; Гр. Гаврилюк, кас.; Петро Жовнірчак, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334, відбудуться в неділю, 12. червня, в годині 12. вполудне. Проситься всіх членів прийти, а довгуючих членів прийти й вирівняти свій довг. — Н. Задерецький, гол.; С. Морозович, секр.-кас.; Іван Жук, рек. секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Півpічні бозри Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, відбудуться в пятницю, 10. червня, в 7. годині ввечір, в українській гали на Норт Ґудман. Проситься членів прибути на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. Прошу прийти й забрати собі дивіденду. — Н. Ґоловка, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори 204 відділу відбудуться в суботу, 11. червня ц. р., в годині 8:15 ввечір, в салі церковній, 334 Іст 14. вулиця. Всі члени відділу обовязані бути на зборах, бо на них буде обговорена справа пікніку, який відбудеться в неділю, 19. червня ц. р. — М. Близнак, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Півpічний мітинг Тов. Українська Січ, від. 182, відбудеться в неділю, 12. червня, в 2. год. пополудні, в парохіяльній гали, 45-47 Ґовп Еве., Пасейк, Н. Дж. Буде справоздання контрольної комісії, тому обовязково кожний член має прийти на збори. Проситься членів, щоби привели своїх знайомих і вписали до У. Н. Союзу, за що кожний дістане нагороду від У. Н. Союзу. — І. Живицький, предс.; Г. Яськів, секр.

БАЛТІМОР, МД. Місячні збори Бр. св. Тройці, від. 320, відбудуться 12. червня, в 2. год. пополудні, в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Обовязком кожного члена є явитись на збори та привести з собою кандидатів в члени, котрих ми радо впишемо до Братства і У. Н. Союзу. Довгуючі члени прийдіть і вирівняти свій довг. — Г. Шулька, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

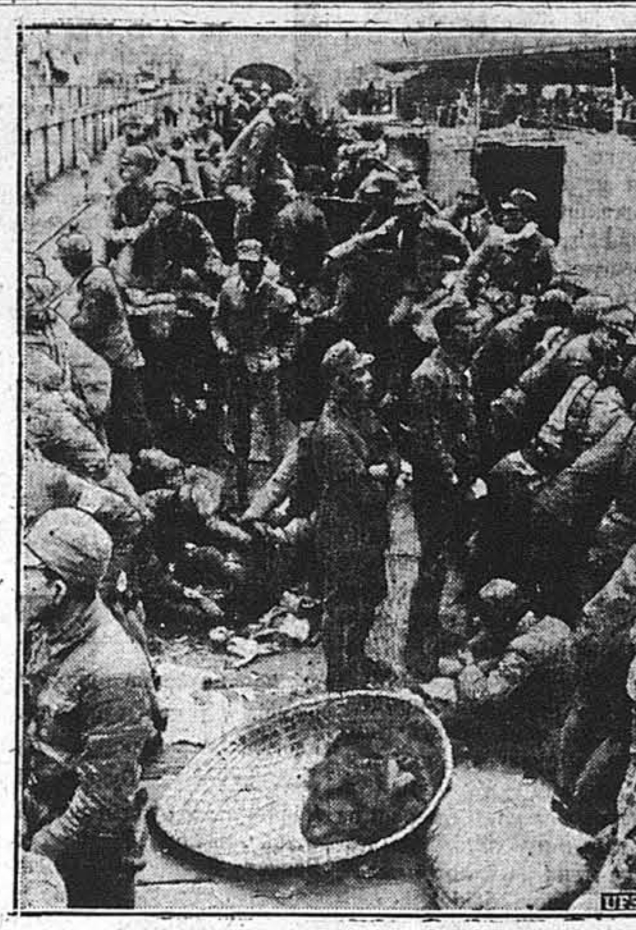
ЕМБРИДЖ, ПА.

Жертва на „Просвіту".

Комітет злучених товариств в Ембридж переслав через Обєднання $30 на „Просвіту" у Львові, яку то суму зібрано в часі ювилею „Просвіти" в Ембрідж, що відбувся 10 квітня ц. р. Зложили по $1: о. Е. Королишин, Марія Хандоґа, С. Красуляк, Н. Арсений, пані Малевич, Г. Лазар, І. Войтович, П. Карачок, П. Халупяк, В. Лех, М. Фук; по 50 ц.: С. Гомзяк, пані Бурка, Анастасія Ґалабан, Д. Андрусишин, М. Венджовський, Т. Ґебет, М. Папінчак, С. Дністрян, Параска Ощипок, І. Ґарбінський, С. Белей, Д. Скрабут, М. Шведюк, Т. Грицик, Й. Бузар, С. Федицький, Д. Ґереґа, С. Прокопович, Я. Яворський, І. Ґось, Л. Гриневич, В. Белий, В. Стубан, Т. Орловський.

Більшими жертвами зложено $24, а дрібними $6.17. Разом $30.17. Вступ на те свято був вільний і комітет рішив покрити всі кошти зо своєї каси. Всі жертви в сумі $30 вислано через Обєднання на призначену ціль.

За комітет: **М. Фук**, голова; **І. Ґарбінський**, фін. секр.; **Д. Скрабут**, рек. секр.; **Г. Лазар**, касієр.

З ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Цей образок показує китайські війська, що збираються всідати на залізниці для виїзду проти японців.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(12)

Вчувши неприємну вістку про схоплення доньки Івонни, капітан Д'Альберт чимскорше зробив висновок, що її мусів схопити той білий дикун, який вандрував з двома хлопцями, себто Тарзан. Недаром у голові капітана вже тоді зродилось було підозріння, що ті хлопці, які виглядали на інтеліґентних, мусіли теж бути жертвами цього білого дикуна. Так думав собі Д'Альберт.

Тому, не роздумуючи довше, він пустив цілу свою машину в рух, щоб за всяку ціну зловити Тарзана. Він прикликав своїх помічників і казав розіслати по всіх військових станицях найскорших післанців і повідомити станиці, що коли натраплять на білого дикуна в товаристві хлопців, або без них, то щоб негайно його арештували. Також розіслав людей у розшуки по нетрах.

В той спосіб зробили з Тарзана схоплювача дітей. Тарзан правдоподібно був би в голос розсміявся, як би був учув про це. Та він тепер безжурно мандрував собі далі по нетрах. Він пояснив хлопцям, чому він утік від Д'Альберта, і ціла та неприємна історія скоро забулася. Всетаки над ними висіло нещастя. Капітан приказав зловити його живим, або мертвим.

Саме цього бажав собі підступний Абдуль Кеб. Сітка довкруги Тарзана затіснювалася так, що він навіть собі не уявляв цього. Коли не простим шляхом, то підступним, а він таки його знищить, думав собі Абдуль Кеб. І далі тихцем ширив проти нього інтриґи, підбуруючи проти нього раз владу, а другий раз дикунів, мовляв, „він чарівник, якого треба вбити".